

Промјена Л у О

Избачен из колосјека

*Агент Кристоф (Жан Клод Ван Дам) је у возу без контроле у којем се налази велики број **малаца**. Једина његова **мисао** је како спасити **таоце**. Напетост расте током **цијелог** филма и задржава пажњу сваког гледаоца.*

Објасни зашто су истакнуте ријечи у тексту?

Промјена сонанта **л** на крају слога у вокал **о** десила се крајем 14. вијека у новоштокавским говорима. Данас сонант **л** стоји на крају слога и ријечи и не мијења се у **о** (фудбал, ждрал, бал), зато што нема услова за извршење те алтернације (полугласници су условили промјену **л у о**), па можемо говорити о резултатима те промјене сачуваним у облицима и у творби ријечи:

1. у номинативу једнине именица мушког рода: **дио-** дијела, **анђео-** анђела, **котао-** котла;
2. у облицима једнине мушког рода радног глаг. придјева: **рекао-** рекла- рекли, **хтио-** хтјела- хтјели, **био-** била- било- били;
3. у именицама изведеним од радног глаг. придјева наставком **–ница**: **кладионица**, **радионица**, **читаоница**;
4. у именицама изведеним од радног глаг. придјева наставком **–ац** у свим падежима осим у номинативу једнине и генитиву множине;
5. у неким ријечима изведеним наставком **–ба**: **диоба-** дијелити; **сеоба-** селити.

Одступања

С обзиром на то да је гласовна промјена сонанта **л у о** доста кратко трајала у нашем језику има доста ријечи са неизмијењеним **л** на крају слога:

1. именице настале суфиксом **–ац** и са дугим вокалом испред сонанта **л** имају неизмијењен сонант **л**: **зналац-** **зналца**, **неваљац-** **неваљалца**;
2. неке ријечи домаћег поријекла типа: **молба**, **жалба**, **стални**, **бијел**, **столњак**.

Вјежба

1. Нађи облике сљедећих ријечи у којима се види веза сонанта **л** са самогласником **о**: **пепео**, **до**, **мио**, **соко**.

2. Промијени по падежима сљедеће ријечи и прокоментариши: зналац, неваљац, бијелац, палац.
3. Нађи двојне облике од: сеоце, колца, крилце, грлце, топао.
4. Како ти кажеш: стони или столни тенис?